

6807K026

ÁLIT

Frá ráðleggingarbólkinum sum

LANDSSTÝRISMAÐURIN Í MENTAMÁLUM

setti at gera antikvariska serskipan fyri KOLTUR

(22. DESEMBUR 1999)

UNDIRVÍSINGAR- OG MENTAMÁLASTÝRIÐ
mai 2000

Innihaldsyvirlit

Innihaldsyvirlit	2
Inngangur	3
Arbeissetningur	4
Antikvarisk serskipan fyri Koltur	4
Arbeidstilfar	5
Arbeiði nevndarinnar	6
Uppskot um Viðtøkur fyri bygdasavn í Hest Kommunu	10
Uppskot um Leigusáttmála millum Bygdasavnið í Hest Kommunu, sum leigara, og Føroya Jarðarráð, sum eigara	13
Samstarvsskipan millum Bygdasavnið í Hest Kommunu og Umsjónarmannin í savnsdeildin í savnsdeildini í Koltri	14
Uppskot um rakstrarætlan fyri savnspartin í Koltri	15
Annað	16
Niðurstøða	17

Inngangur

Í skrivi, dagfestum 22. desember 1999 setti Signar á Brúnni, landsstýrismaður í mentamálum, ráðleggingarbólk at gera uppskot til antikvariska serskipan fyri Koltur.

Bólkurin hevði hesar limir:

Marita Weihe, formaður (Føroya Fornminnissavn)

Elisabeth Eldevig (Føroya Jarðarráð)

Bjørn Patursson (festari í Koltri)

Eyðfinnur Lenvig (bygdarráðslimur í Hesti)

Mortan Winther Poulsen (Føroya Forngrípafelag)

Jákup Thorsteinsson, skrivari (Undirvísingar- og Mentamálastýrið)

Jeanette Blåsvær, sum fyrr hevur verið málsviðgeri av hesum øki í Undirvísingar- og Mentamálastýrinum, hevur eisini verið hjástødd á nevndarfundunum

Álagt varð bólkinum at gera antikvariska serskipan fyri Koltur, sum m.a. skuldi fevna um *endamálar, bygnað, figging, rakstur o.a.*

Fyrsti fundur varð hildin 5. januar 2000, og síðan tá hevur nevndin hildið 13 fundir fram til 5. mai 2000.

Jóannes Dalsgaard, deildarstjóri, luttók á fyrsta fundinum. Hann segði m.a., at fyrsti fundurin skuldi vera opin og kunnandi, og at setningur nevndarinnar í fyrsta umfari skuldi tulkast breitt. Seinri kundi ein meira faklig tulking verða gjørd.

Arbeiðssetningur

Ráðleggingarbólkurin tilevnaði sjálvur henda vegleiðandi arbeiðssetning, sum varð samtyktur á fundi 19. januar 2000 - og síðani latin leiðsluni í Undirvísingar- og Mentamálasýrinum til kunningar:

Antikvarisk serskipan fyri Koltur

Setningur :

Endamálið er at gera eina serskipan fyri Koltur.

Grundarlagið undir hesum tiltaki er: varðveitingarmálið, serstaka byggisamtyktin, "Kolturs-sjónin - endurreisingarætlan fyri oynna Koltur", "Álit frá Koltursnevndini 1990" og "Landsstýrissamtyktin um Koltur 11. juni 1992".

Á hesum støði skal nevndin:

- viðgera, lýsa og greina "Kolturs-sjónina", serstøku byggisamtyktina og friðingarmálið
- lýsa nýtt virkseimi í Koltri, sum kann fevna um: ferðavinnulig endamál og tiltøk, vitjanarmøguleikar og tilboð til skúlar, undirvísing, gransking, almen tiltøk og vitjanir, útisavn, livandi umhvørvi í Koltri v.m.
- viðgera búskapar og figgjjarlig viðurskifti, sum hava samband við hetta og vera støði undir tilráðing til landsstýrismannin um hesi mál

Út frá hesum skal gerast tilmæli til landsstýrismannin um: **Endaliga tilevning og íverksetan av tiltakinum "Antikvariska serskipan fyri Koltur"**, sum skal fevna um:

- lógargrundarlag v.m.
- rakstur - undir hesum skal greiðast frá, hvussu figgjjar- og búskaparligu tiltøkini skulu skipast. Eisini skal greiðast frá skyldum og rættindum hjá festaranum, og í hesum sambandi skulu ognarviðurskiftini lýsast
- lýsing og greining av skyldunum hjá landinum, kommununi, Jarðarráðnum og Føroya Fornminnissavni
- skipan av stýri, sum undir Føroya Fornminnissavni skal hava ábyrgdina av tiltakinum "Antikvarisk serskipan fyri Koltur".

(Hesin nevndarsetningur varð tilevnaður eftir uppskoti, sum varð lagt fyri nevndina á fundi 12. januar 2000).

Arbeiðstilfar

Ráðleggingarbólkurin hevur nýtt hetta tilfar sum arbeiðsgrundarlag:

Poul Jensen og Palle Dyreborg: "Kolturvisionen - en genopretningsplan for øen Koltur, Færøerne". (Kbhvn, 08.06.1999).

Álti frá Koltursnevndini (Hoyvík 1990).

Landsstýrissamtyktin um Koltur frá 11. juni 1992

Holger Rasmussen: Koltur, en færøsk bygd (Nationalmuseets Arbejdsmark 1951).

Palle Dyreborg: Koltur - tusind års bosætning midt i verdenshavet. (Naturens Verden, 1999).

Løgtingslóg nr. 17 frá 09. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi, sum broytt við Løgtingslóg nr. 88 frá 17. juli 1986.

Viðtøkur fyri ymisk bygdarsøvn og lokal fornminnafeløg í Føroyum.

Arbeiði nevndarinnar

Gerðabók, undirritað av formanni og skrivara, er til skjals frá hvørjum fundi. Í nøkrum førum hava nevndarlimir gjørt vart við sersjónarmið teirra mótvegis summum pørtum/málum í gerðabókini. Hesi sjónarmið eru so viðheft viðkomandi gerðabók/fundarfrágreiðing sum fylgiskjøl.

Nevndin hevur gjølla viðgjørt omanfyri nevnda arbeiðstilfar. Á hesum grundarlagi hevur Marita Weihe, arkitektur og nevndarformaður, greitt gjølla frá fornfrøðiligu virðunum og áhugamálanum í Koltri: býlingar, hús, úthús, teigalendi o.s.fr.

Nevndin tekur í høvuðsheitum undir við "Koltursvisiónini" og mælir til, at tær ætlanir, sum eru at finna í henni, og sum m.a. fevna um tylupláss (flyting), framtíðar jarðarbrúk, toilett og tjaldpláss (ferðavinnulig áhugamál) v.m. sum heild verða framdar.

Bjørn Patursson hevur greitt frá støðu síni sum festari og áhuga sínum fyri, saman við myndugleikunum at virka fyri savni í Koltri, sum skal menna oynna til at gerast livandi lutur í føroyska samfelagnum, so at bæði fornfrøðilig virði verða varðveitt, nútímans garðarakstur verður rikin, skipað verður fyri livandi útisavni - og roynt verður sum heild at skapa eitt umhvørvi í Koltri, sum fer at fáa áhuga fyri ferðavinnuna, granskarar, rithøvundar, listafólk, skúlar, skeiðsvirksemi og annað.

Elisabeth Eldevig, formaður í Jarðarráðnum greiddi frá, at sambært lóg um landsjørð § 12, hevur festari skyldu til at røkja festið sum eitt væl umsitið jarðarbrúk, og somuleiðis skyldu til at røkja bygningarnar.

Í Koltri eru allir bygningarnir ogn hjá Jarðarráðnum, og festarin hevur, sambært somu § 12, stk. 5, rætt til at nýta festið við lunnindum, ið hoyra tí til, á ein slíkan hátt, sum samsvarar lógini.

Eisini hevur festarin veiðirættindi á festinum, rætt til at fiska í áum og vøtnum, til torvskurð og líknandi rættindi. Eisini hevur hann rætt til at leiga øðrum stykki at velta í til húsbrúk. Eisini hevur hann rætt til fuglabjörg og urðar. Hann hevur við loyvi frá Jarðarráðnum rætt til at selja grót, eyr, sand og tara.

Hetta merkir, at rættindi festarans stiðja seg til ognarrætt Jarðarráðsins til lendi og bygningar.

Harumframt hevur Elisabeth Eldevig greitt frá gongdini í Koltri úr sjónarmiði Jarðarráðsins (sí fylgiskjøluni).

Tað var Føroya Forngrípafelag, sum í 1986 tók stig til at virka fyri eini antikvariskari serskipan í Koltri.

Mortan Winther Poulsen, formaður Føroya Forngrípafelags, hevur greitt frá tí stóra arbeiði, sum hetta felag hevur gjørt í Koltri síðan 1989. Forngrípafelagið hevur lagt nógvan pening og arbeiðsorku í virksemlu síttu í Koltri, og harumframt hevur felagið fingið nógvan pening til vega úr grunninum, sum stuðla mentanarsøguligum/fornfrøðiligum tiltøkum.

Eyðfinnur Lenvig hevur greitt frá støðu og sjónarmiðum hjá kommununi í Hesti. Í hesum sambandi hevur hann víst á, at Hest Kommuna er ein figgjarliga veik kommuna, og at hetta avmarkar figgjarligu bindingar hennara. Tó metir hann áhuga vera fyri bygdarsavni í Hest Kommunu.

Eisini er infrastruktururin í Koltri umrøddur og viðgjørður, og í hesum sambandi hava nevndarlimir havt fund við landsverkfrøðingin, og nevndin hevur havt fund við umboð fyri Vinnuárástýrið (Atla Eiriksson og Mariu Róin).

Nevndarformaðurin og skrivarin hava leitað lögfrøðiliga leiðbeining í Undirvísing- og Mentamálastýrinum, tó uttan at lögfrøðingur hevur tikið lut á nevndarfundi. Eisini hava formaður og skrivari havt fund við setta landsantikvarin, Símun V. Arge - hetta fyri at verða kunnað um faklig og onnur sjónarmið, sum hava týðning fyri tiltakið "Serskipan fyri Koltur".

Á fundinum millum Undirvísing- og Mentamálastýrið og Ny Carlsberggrunnin, sum fór fram í fundarhøli landsstýrisins í Sjó- og vektarabúðini 17. februar 2000, varð Undirvísing- og Mentamálastýrið umboðað av Petur Petersen, aðalstjóra. Allir nevndarlimirnir vóru til staðar, og Føroya Fornminnissavn varð umboðað av Símun V. Arge, ið er settur landsantikvarur. Umboðsmenninir fyri Ny Carlsberggrunnin vóru Hans Edvard Nørregaard-Nielsen, Ulf Horak og Palle Dyreborg.

Sum fyrireikingartilfar til henda fund hevði nevndin heitt á Føroya Fornminnissavn um at gera frágreiðingina "Koltur - Forslag til fremtidige forhold", sum verður hjáløgd Álitinum frá Ráðleggingarbólkinum sum fylgiskjal.

Á fundinum kunnaðu partarnir hvønn annan um tað, sum er farið fram í málinum - og um sjónarmið síni. Frágreiðing frá hesum fundi er til skjals bæði í føroyskari og danskari orðing. Um ta upphædd (2. mió. kr.), sum Ny Carlsberggrunnurin ætlar at stuðla siðsøguliga verkinum í Koltri við, eftir ávísingum treytum, sum tilskilaðar eru í skrivni frá Ny Carlsberggrunninum til Bjørn og Lúkkum Patursson, dagf. 5. oktober 1999, segði Nørregaard Nielsen, stjóri, at talan er um gávubræv frá Ny Carlsberggrunninum, og at peningurin skal setast á bankabók í navni Føroya Fornminnissavns ("Der laves en konto i museets navn, som bliver administreret af museet, som bliver supervisor").

Føroya Fornminnisavnið hevur sambært galdandi lögtingslóg nr. 19 frá 16. september 1948 um friðan av fornminnum og bygningum, sum seinast broytt við lögtingslóg nr. 11 frá 19. apríl 1972, eftirlit við friðaðum bygningum í Koltri, og hetta umfatar m.a. møguligan fornfrøðiligan útgrevstur.

Landsstýrismaðurin í mentamálum hevur álagt ráðleggingarbólkinum at gera uppskot til eina "Serskipan fyri Koltur".

Ráðleggingarbólkurin hevur nýtt rættliga nógv tíð til at allýsa hetta hugtak so gjølla sum til ber. Ein leið hevði verið at tilevna lógaruppskot um antikvarískt og annað virksemi í Koltri, sum landsstýrismaðurin eftir neyðuga fyrisitingarlíga viðgerð í Undirvísing- og Mentamálastýrinum kundi lagt fyri lögtingið.

Onnur leið var at royna at skipa tiltakið "Serskipan fyri Koltur" eftir ásetingunum í Lögtingslóg nr. 17 frá 09. mai 1972 um bygðasøvn við mentunarsøguligum týðningi við seinri broytingum, so at rakstur kann fáast til vega til tann partin av "Serskipanini fyri Koltur", sum sonevnda bygðasavnslógin heimilar.

Í skrivi til Undirvísing- og Mentamálastýrið, sum er dagfest 20. september 1999, hevur landsantikvarurin, sum nú er í farloyvi við ymiskum grundgevingum mælt frá, at tiltakið í Koltri kemur undir bygðasavnslógin.

Hinvegin metir ráðleggingarbólkurin, sum eisini í hesum føri hevur leitað sær lögfrøðiliga leiðbeining, ikki, at nøkur lögfrøðilig forðing er fyri at gera serskipan fyri Koltur, sum lýkur treytirnar í bygðasavnslógin - um samstundis nágreiniliga verður lýst, hvørjir partar av tiltakinum í Koltri kunnu stuðlast við heimild í bygðasavnslógin.

Um hugt verður at skipanini í ymisku bygðasavnsunum í Føroyum sæst, at ymisk frávik eru hesum viðvíkjandi. Ráðleggingarbólkurin hevur útvega sær tilfar um øll verandi bygðasøvn frá Føroya Fornminnisavni.

Grundað á hetta tilfar heldur nevndin seg kunna mæla til eina skipan, sum kann byrja við, at kommunan í Hesti og/ella fólk í nevndu kommunu taka stig til at stovna eitt fornminnafelag fyri Hest kommunu, sum fevnir um oyggjarnar Hest og Koltur. Sambært Eyðfinni Lenvig og Bjørn Patursson skuldi áhugi verið millum fólk í kommununi fyri tilíkkum tiltaki. Skipað kann síðani verða fyri stýri fyri *einum* bygðasavni, sum kann fevna um báðar oyggjarnar í kommununi. Deildin í Koltri og deildin í Hesti kunnu so hava hvør sítt fólk at hava um hendi dagligu umsjónina. Skotið verður upp, at tann til einahvørja tíð verandi festarin í Koltri verður umsjónarmaður av savninum í Koltri, meðan stýrið fyri bygðasavnið í Hest kommunu velur dagliga umsjónarfólkið í Hesti, tá/um henda deild av savninum verður sett á stovn.

Vísandi til hetta setir nevndin fram uppskot um viðtøkur fyri bygðasavn í Hest
Kommunu, sí niðanfyri.

Uppskot
um
Viðtøkur fyri bygdasavn í Hest Kommunu
(undir hesum serskipan fyri Koltur)

§ 1

ØKI

Virkisøkið hjá bygðarsavninum fevnir um oyggjarnar Hest og Koltur og tey siðsøguligu og antikvarisku virði, sum eru í ella hava samband við hesa kommunu.

§ 2

ENDAMÁL

1. at fremja varðveitingararbeiði í Hest kommunu við serligum fyriliti til varðveitingina av býlinginum Heimi í Húsi í Koltri við teigalendi v.m. samsvarandi tilmælinum frá teirri nevnd, sum landsstýrismaðurin í mentamálum setti at gera Serskipan fyri Koltur.
2. at savna, skráseta og varðveita lutir, sum hava siðsøguligan áhuga - og sum heild at vekja ans og áhuga fyri antikvariskum og siðsøguligum virðum, og at stuðla innsavningini av teimum.
3. at seta upp siðsøguligar framsýningar.
4. at virka fyri livandi savni í Koltri (sí tó viðmerkingarnar til § 3).
5. møguligt annað virksemi.

§ 3

LÓGARGRUNDARLAG

Bygðarsavnið verður - í tann mun, tað snýr seg um vanligan rakstur av bygðarsavni - rikið sambært ásetingunum í løgtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972 um bygðasøvn við mentunarligum týðningi (við seinri broytingum).

§ 4

STÝRI

Bygdarsavnið í Hest kommunu verður stjórnað av einum stýri við 4 limum. Føroya Fornminnissavn velur eitt umboð, sum eisini er formaður. Hest kommuna, Føroya Jarðarráð og Fornminnafelagið í Hest kommunu velja hvør sítt umboð.

Stk. 2. Stýrið tekur avgerðir við vanligum meiriluta. Standa atkvøðurnar á jøvnum, er atkvøða formansins avgerandi.

Stk. 3. Stýrið verður valt fyri fyra ár. Limir kunnu afturveljast, tó mest trýggjar ferðir á rað.

§ 5

LEIÐSLA

Tann til einahvørja tíð verandi festarin í Koltri hevur, vegna stýrið, um hendi dagligu umsjónina við serliga savninum í Koltri. Umsjónarmaðurin/festarin kann ikki vera limur í stýrinum. Sí annars viðmerkingarnar til § 2.

§ 6

RAKSTRARÆTLAN OG ROKNSKAPUR

Stýrið ger rakstrarætlan fyri virksema savnsins, sum verður lögð landsantikvarinum til góðkenningar.

Stk. 2. Roknskaparárið er álmanakkaárið.

Stk. 3. Grannskoðaður roknskapur verður, saman við frágreiðing frá farna árinum, latin landsantikvarinum.

Stk. 4. Bygdarsavnið kann taka ímóti veitingum og gávum.

§ 7

AVTØKA

Gevst savnið við virki sínum, verður farið fram eftir § 3, stk. 3 í lögtingslóg nr. 17 frá 9. mai 1972, við seinri broytingum, um bygdarsøvn við mentunarsøguligum virksema.

§ 8

GILDISKOMA

Hesar viðtøkur, við tilhoyrandi leigusáttmála og avtalu, fáa gildi, tá tær eru samtyktar av fornminnafelagnum í Hest kommunu, landsantikvarinum, Føroya Jarðarráð og landsstýrismanninum í mentamálum. Nevndu myndugleikar skulu eisini góðkenna møguligar komandi broytingar í viðtøkunum, við tilhoyrandi leigusáttmála og avtalu fyri bygdarsavnið í Hest kommunu.

Viðmerkingar:

Hetta skjal er at skilja sum uppskot til viðtøkur fyri eitt komandi bygdarsavn í Hest kommunu. Uppskotið kann nýtast sum fyrimynd/myndil hjá einum komandi fornminnafelagi í Hesti, um hetta felag ætlar at skipa fyri bygdarsavni, sum skal fevna um kommununa (Hest og Koltur).

ad § 2: Í fyrsta umfari er gjørt uppskot til serliga skipan, sum bert fevnir um Kolturssavnið - býlingin Heimi í Húsi v.m. - við egnum dagligum umsjónarmanni, sum er festarin av Kolturagarði. Hetta er sostatt at skilja sum ein serkipan fyri eitt savn í oynni, sum fevnir um antikvarisk og siðsøgulig virði, sum eru at finna í Koltri, ella sum á einhvønn hátt hava samband við Koltur.

Um áhugi er fyri tí, skal eisini vera gjørligt at seta á stovn bygdarsavn (deild) í Hest bygd innan karmarnar um hesar viðtøkur. Bygdarsøvnini (deildirnar) í Hest bygd og í Koltri hava tá sama stýri; men hvørt sítt dagliga umsjónarfólk. Meðan umsjónarmaðurin í savninum í Koltri altíð er verandi festarin (sí omanfyri), velur stýrið dagliga umsjónarfólkið í Hesti.

ad § 3: At geva stuðul til livandi savn (djór o.a.) og røkt av teigalendi er ikki heimilað í lógini um bygdasøvn við mentunarsøguligum virkseimi. Fígging til hetta má fáast til vega á annan hátt enn um bygdasavnslógina.

ad § 4: Fornminnafelagið í Hest Kommunu er enn ikki sett á stovn. Fortreytin fyri, at hetta verður gjørt, er tann, at kommunan og/ella áhugafólk í Hesti og Koltri taka stig til, at slíkt felag verður stovnað.

Ein annar móguleiki fyri samanseting av stýrinum er viðgjørdur í ráðleggingarbólkinum. Eftir hesum skuldi Føroya Forngrípafelag, vegna stóra virkseimi felagsins í Koltri, verið umboðað í nevdini. Jarðarráðið ger vart við, at tað ikki góðtekur, at áhugafeløg fáa fastan lim í stýrið fyri savnið, tí tað fevnir um leigaður ognirnar hjá Føroya Jarðarráði.

Umboðsmaðurin í Hest Kommunu tekur fyrivarni fyri orðingina hjá Jarðarráðnum viðvíkjandi samansetingina av stýrinum. Tá/um stýrið í framtíðini kemur at standa fyri bygdasavn, sum umfatar annað enn landsjørð, má nýggj støða takast til umboðan hjá Jarðarráðnum í stýrinum.

ad § 6: Sí nærri ásetingarnar í Bygdasavnslóginum hesum viðvíkjandi.

ad § 8: Viðvíkjandi Føroya Jarðarráð, er sama galdandi, sum greitt er frá í ad. § 4, stk.3.

Uppskot
um
Leigusáttmála
millum

Bygdasavnið í Hest Kommunu, sum leigara, og Føroya Jarðarráð, sum eigara

§ 1

Leigusáttmálin fevnir um bygningarnar í býlinginum Heimi í Húsi, sambært hjálagda skjali. Friðaðu bygningarnar kunnu (sbr. uppskot til reglur fyri umsjónarmann savnsins) nýtast í sambandi við møguliga ferðavinnu og garðsrakstur. Tó skal altíð størsta fyrilit havast fyri, at bygningarnir verða varðveittir, sum friðaði forminni.

§ 2

Eigarin, Føroya Jarðarráð, hevur ábyrgd og viðlíkahaldsskyldu av bygningunum, sum eru umfataðir av leigusáttmálanum. Eisini heldur eigarin bygningarnar forsvarliga tryggjaðar.

Leigarin, Bygdasavnið í Hest kommunu, skal tryggja (brunatryggja og á annan hátt) savnslutir og innbúgv á fullgóðan hátt. Leigarin hesur skyldu at halda bygningarnar við líka innandura. Leigarin heldur økið, sum leigusáttmálin fevnir um, reint og nossligt

§ 3

Leigan, sum er kr. 36.000,- um árið (prístalsviðgjørt), verður goldin frammanundan tann 1. í hvørjum ársfjórðingi fyri komandi ársfjórðing.

Leigarin skal í minsta lagi lata bygningarnar aftur í líka góðum standi sum við leigumálsins byrjan.

§ 4

Hesin sáttmáli er galdandi í 50 ár uttan uppsøgn.

Soleiðis samtykt

2000

Føroya Jarðarráð

Bygdasavnið í Hest kommunu

Uppskot
um
Samstarvsskipan
millum

Bygdarsavnið í Hest Kommunu og Umsjónarmannin í savnsdeildin í savnsdeildini í Koltri

§ 1

Festarin í Koltri er umsjónarmaður í Bygdarsavnsdeildini í Koltri.

§ 2

Umsjónarmaðurin/festarin kann eftir nærri avtalu við stýrið fyri Bygdarsavnið í Hest kommunu nýta teir friðaðu bygningarnar (samanber Uppskot um leigusáttmála millum Føroya Jarðarráð og Bygdarsavnið í Hest kommunu) í sambandi við møguliga ferðavinnu. Tó skal altíð størsta fyrilit havast fyri, at bygningarnar verða varðveittir sum friðaði fornminni.

§ 3

Umsjónarmaðurin hevur, vegna savnið, umsjón við bygningunum eftir avtalu við stýrið stýrið fyri Bygdarsavnið í Hest kommunu og fornminnamyndugleikarnar.

§ 4

Eftir avtalu millum stýrið fyri bygdarsavnið og umsjónarmannin skal hvør vitjandi gjalda savninum ávísa atgongugjald fyri hvørt vaksið fólk.

Húsini Uppi í Búð kunnu eftir serligari avtalu millum bygdarsavnsstýrið og umsjónarmannin nýtast í sambandi við ferðavinnuna. Fyri nýtslu av hesum húsum verður kravt ávís avtalað upphædd fyri samdøgrið.

Húsini Niðri í Húsi verða nýtt sum savn burturav.

§ 5

Stýrið fyri Bygdarsavnið í Hest kommunu hevur eftirlit við, at savnið er rikið á rættan hátt og við virksemini umsjónarmansins.

Soleiðis samtykt

2000

Bygdarsavnið í Hest kommunu

Umsjónarmaðurin á savnsdeildini í Koltri

Uppskot um rakstrarætlan fyri savnspartin í Koltri

dagf. 5. apríl 2000

Útreiðslur (árliga) 126.000

Leiga fyri økið	36.000
Ljós og hiti	4.000
Bókhald og grannskoðan	5.000
Umsjón við bygningum	50.000
Hjálparfólk (summar)	15.000
Tlf. og porto	10.000
Annað	6.000

Inntøkur (meting)

Vitjandi	20,- kr. pr. pers.
Leiga fyri húsini Uppi í Búð	500,- kr fyri húsið pr.samdøgur

Annað

Tyrlupallurin má ikki liggja og/ella útbyggjast, har hann er, tí hann liggur á øki, sum nú er friðað. Hann má tí verða fluttur á annað pláss í oynni - hetta av fornminnafriðingarorsøkum. Hetta mál má saman við øðrum, sum hava við infrastrukturin at gera, avráðast við Vinnumálastýrið.

Friðingarmálið varð lagt fyri landsstýrismannin og undirskrivað av honum 19. apríl 2000.

Byggisamtyktin. Arbeiðið við serligu byggisamtyktini heldur fram í samstarvi millum Hest kommunu og Føroya Fornminnissavn.

Teigalendið. Viðurskiftini við serliga teigalendinum í Koltri eru ásett ásett í "Avtalu millum festið í Koltri, Føroya Jarðaráð og Føroya Fornminnissavn", dagfest 19. mai 1995, undirritað av Bjørn Patursson (fyri festið í Koltri), Andras Mortensen (fyri Føroya Fornminnissavn) og Jóannes Dalsgarð (fyri Føroya Jarðaráð). Víst verður til nevndu Avtalu, sum er viðheft Álitinum sum fylgiskjal.

Niðurstøða

Grundað á drúgva og nágreiniliga viðgerð av øllum tí stóra tilfari, sum hevur við setning nevndarinnar at gera, hevur ráðleggingarbólkurin ognuð sær neyvt innlit í tey viðfevnandi og fjøltáttaðu viðurskifti, sum eru tengd at evninum ”Antikvarisk serskipan fyri Koltur”.

Ráðleggingarbólkurin ásannar, at í Koltri eru at finna siðsøgulig og fornfrøðilig virði, sum eru einskilað í feroyskum høpi, og at neyðugt er at varðveita hesi virði í samsvari við tær hugsanir, sum fornfrøðiligir myndugleikar og serkunnleikin sum heild hava víst á. Tey fakligu sjónarmið, sum hava við hetta at gera, eru best lýst í teimum fylgiskjølum, sum eru viðheft hesum álit.

Eisini er ráðleggingarbólkinum greitt, at í Koltri ber til, um rætt verður atborið, at menna mong tiltøk, sum kunnu verða ikki bert oynni, men landinum sum heild at stórum gagni í komandi árum. Hetta krevur áræði og hugflog, men tað krevur harumframt skipan, røkt og fígjarligar íløgur í undirstøðukervi, bygningar lendi og annað, sum treytar livandi virkseminum í Koltri.

Í sambandi við hesa ásannan hevur ráðleggingarbólkurin, umframt tað siðsøguliga og fornfrøðiliga, sum sjálvandi er aðalmál bólkisins, viðgjørt spurningar, sum hava við garðsrakstur í sambandi við museal tilføk og viðurskifti at gera, ferðavinnu og gestavitjanir av ymiskum slagi, skeiðsvirksemi, livandi útisavn og annað, sum greitt er frá frammanundan í hesum Áliti til landsstýrismannin í mentamállum.

Ráðleggingarbólkurin metir við hesum Áliti at hava víst landsstýrismanninum, embætisfólkunum í Undirvísingar- og Mentamálastýrinum, Føroya Fornminnissavni og øðrum myndugleikum og áhugaðum á eina gongda leið í sambandi við tiltakið ”Antikvarisk serskipan fyri Koltur”.

Sambært teimum sjónarmiðum, sum eru lögð fram í hesum Áliti, mælir ráðleggingarbólkurin til, at byrjað verður á staðnum (lokalt). Sostatt verður hildið skilabest, um fólk í Hest kommunu, sum fevnir um báðar oyggjarnar Hest og Koltur, saman taka stig til at seta á stovn Bygdarsavnsfelag, sum fevnir um báðar oyggjarnar. Dømi um aðrar smáar kommunur, sum hava framt slíkt tiltak, eru eitt nú Nólsoyar og Porkeris kommunur, hvørs søvn bæði tvey verða fígjarliga stuðlaði við heimild í Bygdasavnslóginum. Ráðleggingarbólkurin metir, at fyrsta ítøkiliga stigið til tess at seta á stovn bygdarsavn í Hest kommunu kundi verið tikið av eitt nú festaranum av Koltursgarði og tí liminum í ráðleggingarbólkinum, sum umboðar Hest kommunu í nevnda bólk.

Til tess í verki at lætta um hetta tiltak, hevur ráðleggingarbólkurin tilevnað "Uppskot um viðtøkur fyri bygdarsavn í Hest kommunu (undir hesum serskipan fyri Koltur)", "Uppskot um leigusáttmála millum Bygdarsavnið í Hest kommunu, sum leigara, og Føroya Jarðarráð, sum eigara", "Uppskot um samstarvsskipan millum Bygdarsavnið í Hest kommunu og umsjónarmannin í savnsdeildini í Koltri" og "Uppskot um rakstrarætlan fyri savnspartin í Koltri". Eisini hevur ráðleggingarbólkurin í Álitinum til landsstýrismannin gjørt vart við onnur viðurskifti, sum hava samband við tiltakið "Antikvarisk serskipan fyri Koltur" at gera. Víst verður í hesum sambandi serliga til síðurnar 6 - 11 í Álitinum.

Aðalhugsanin í hesum sambandi hevur verið, at nevndu Uppskot v.m. kunnu vera leiðbeinandi hjá fólki í Hest kommunu, áhugafólki og myndugleikum í sambandi við at skipa fyri og útinna í verki tann partin av "Antikvarisku serskipanini fyri Koltur", sum ráðleggingarbólkurin metir at kunna figgjast við heimild í Løgtingslóg nr. 17 frá 09. mai 1972 um bygdasøvn við mentunarsøguligum týðningi, sum broytt við Løgtingslóg nr. 88 frá 17. juli 1986.

Leggjast kann afturat, at nevnda lóg áleggur Føroya Fornminnissavni at hava mæla Undirvísingar- og Mentamálastýrinum til góðkenningar av bygdasøvnum og at hava eftirlit við virksemi og rakstri av nevndu søvnum. Hetta skuldi tryggjað, at neyðugt fakligt og figgjarligt eftirlit verður við tiltakinum í Koltri.

Mælt verður til at mæla landsstýrinum til at virka fyri, at lógin í samband við bygdasøvn verður broytt soleiðis, at økir og bygningar, ið hoyra til bygdasøvn, verður ogn hjá bygdasøvnum.

Til tey tiltøk, sum hava við garðsrakstur, livandi útisavn, undirstøðukervi og ferðavinnu v.m. burturav at gera, og sum ikki kunnu figgjast við heimild í Bygdasavnslóginum, mega finnast aðrar loysnir - til dømis í samráðingum millum Jarðarráðið/festaran og Vinnuálastýrið og/ella aðrar avvarandi stovnar, feløg og myndugleikar.

Viðvíkjandi tí serliga teigalendinum í Koltri verður víst til "Avtalu millum festið í Koltri, Føroya Jarðarráð og Føroya Fornminnissavn", dagfest 19. mai 1995 (hjálgd Álitinum sum fyrgiskjal).

Álitið um "Antikvariska serskipan fyri Koltur" verður hervið lagt fyri landsstýrismannin í mentamálum.

Gjort verður vart við at viðtøkur, leigusáttmálið, samstarvsskipan og annað skulu viðgerast lögfrøðiliga.

Ráðleggingarbólkurin, 5. mai 2000.

Elisabeth Eldevig

(Føroya Jarðarráð)

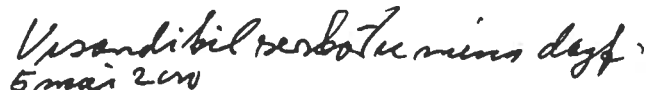
Bjørn Patursson

(festari í Koltri)

Eyðfinnur Lenvig

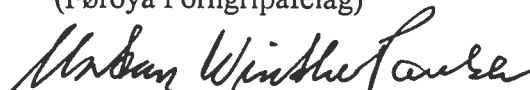
(Hest kommuna)

Visandi til verbatu míns deyf,
5 mai 2000

Mortan Winther Poulsen

(Føroya Forngrípafelag)

Jákup Thorsteinsson

(Undirvísingar- og Mentamálastýrið, skrivari)

Marita Weihe

(Føroya Fornminnissavn, formaður)

Serstøða hjá Mortan W. Poulsen

Til ráðleggingarbólkin viðvíkjandi Koltri

Eg havi fleiri ferðir undir hesum arbeiðinum gjørt vart við, at alneyðugt er, at tann almenni peningurin, ið verður settur í fornminnini í Koltri, verður tryggjaður á forsvarligan hátt. Her hugsí eg eisíni um tær kr. 785.000,-, sum Føroya Forngrípafelag hevur fingið til vega og sett í arbeiðini í Koltri.

Tá nú málið um at privatisera landsjørðina enn einaferð aftur er reist á Føroya Løgtingi, haldi eg, at hesin bólkurin hevur skyldu til at taka hetta mál í fullum álvara, soleiðis at vit ikki eru viðvirkandi til, at danskir stuðulsgrunnar framhaldandi seta pening í fornminnini í Koltri, sum um stutta tíð kunnu gerast privat ogn, tí hetta er ikki í tráð við ætlanir teirra, og mugu teir tí gerast varugir við henda vanda.

Einasti tryggi máttin at koma uttan um henda vanda er, at húsini, sum almennir pengar verða settir í, verða frámatrikuleraðir festinum.

Henda loysn forðar ikki fyri, at húsini kunnu nýtast á ein hátt, sum er í samsvar við friðingar- og savnsendamálini.

Eg vil við hesum heita á bólkin um at mæla til frámatrikulering av friðaðu húsunum í Koltri.

Um bólkurin ikki kann taka undir við hesum, vil eg hava hesa serstøðu mína við í álitid.

Dagfesting, 5. mai 2000

Mortan Winther Poulsen

